KOALICIJA ZA REKOM

NACRT STATUTA
REGIONALNE KOMISIJE ZA UTVRĐIVANJE ČINJENICA O RATNIM ZLOČINIMA I TEŠKIM KRŠENJIMA LJUDSKIH PRAVA NA PODRUČJU NEKADAŠNJE JUGOSLAVIJE

Član 11

Obaveza saradnje država sa Komisijom

1. Sve države ugovornice obavezne su da sarađuju sa Komisijom i omoguće joj delotvorno izvršavanje zadataka u skladu sa Statutom.

2. Nadležni organi vlasti u državi ugovornici će na zahtev Komisije blagovremeno obezbediti pristup podacima, uključujući mogućnost uzimanja izjava od predstavnika državnih institucija i sprovođenje terenskog istraživanja, osim ako bi time bili prekršeni propisi države ugovornice o tajnosti podataka.

3. Podaci ili dokumenti koji za cilj imaju prikrivanje učinjenog krivičnog dela, ili koji su upravljeni na teške povrede osnovnih prava čoveka, ne smatraju se tajnom.

4. U slučaju da država smatra da bi otkrivanje određenog podatka ili dokumenta koji je zatražila Komisija bilo protivno propisima o tajnosti podataka, preduzeće se sve razumne mere u cilju prevazilaženja sporne situacije zajedničkim angažovanjem Komisije i države. Ove mere podrazumevaju:

   (a) izjašnjenje Komisije o relevantnosti podatka ili dokumenta koji se traži; i/ili

   (b) dogovor o uslovima otkrivanja podatka, uključujući, izmedu ostalog, delimično otkrivanje sadržaja dokumenta, ograničavanje objavljivanja podatka i primene drugih mera zaštite poverljivosti podataka.

Ako hoćemo da utvrdimo činjenice koje podrazumijevaju sto postotnu istinu ***ne smije biti tajnih dokumenata.*** (Jovana Ramović, Pravni fakultet Univerziteta u Podgorici, Podgorica, Crna Gora, Regionalne konsultacije sa studentima i mladim znanstvenicima o nacrtu statuta REKOM, Zagreb, Hrvatska, 17. prosinac 2010.)

DEO IV - CILJEVI I ZADACI KOMISIJE

Član 12

Ciljevi Komisije

Komisija ima sledeće ciljeve:

(a) da utvrdi činjenice o ratnim zločinima i teškim kršenjima ljudskih prava učinjenim na području nekadašnje SFRJ u periodu od 1. januara 1991. do 31.

decembra 2001. godine, političkim i društvenim okolnostima koje su uticale na činjenje ovih dela i posledicama do kojih su zločini i kršenja prava doveli;

(b) da doprinese da političke elite i društva u državama ugovornicama prihvate činjenice o ratnim zločinima i teškim kršenjima ljudskih prava;

(...) u članu 12., pod b), kaže da će doprinjeti da prihvate činjenice, prihvatanje je subjektivan element i mislim da ***komisija neće moći da doprinese da iko nešto prihvati već treba da kaže - 'da budu upoznati'***. (Jovana Ramović, Pravni fakultet Univerziteta u Podgorici, Podgorica, Crna Gora, Regionalne konsultacije sa studentima i mladim znanstvenicima o nacrtu statuta REKOM, Zagreb, Hrvatska, 17. prosinac 2010.)

(c) da doprinese rasvetljavanju sudbine nestalih;

(d) da prizna nepravde nanete žrtvama, u cilju izgradnje kulture solidarnosti i saosećanja;

'da prizna nepravde nanijete žrtvama,' mislim da su tu malo stvari pogrešno postavljene, jer ko da prizna? Mi ili oni ljudi koji će biti u komisiji? Koji podržavaju komisiju oni to već priznaju. Mislim da je važno da se unese ***da države osnivači priznaju tu nepravdu.*** (Edin Smailović, Filozofski fakultet Univerziteta u Ljubljani, postdiplomske studije, Bijelo Polje, Crna Gora, Regionalne konsultacije sa studentima i mladim znanstvenicima o nacrtu statuta REKOM, Zagreb, Hrvatska, 17. prosinac 2010.)

(e) da doprinese ostvarivanju prava žrtava; i

(f) da doprinese sprečavanju ponavljanja ratnih zločina i teških kršenja ljudskih prava.

Član 13
Zadaci

Komisija ima sledeće zadatke:

(a) da prikupi podatke o slučajevima teških kršenja ljudskih prava i ratnih zločina, pruži njihov detaljan opis, prikaže obrasce kršenja prava i njihove posledice;

(b) da prikupi podatke o sudbini nestalih i sarađuje sa nadležnim telima koja se u državama ugovornicama bave potragom za nestalima;

(c) da izradi popis ljudskih gubitaka:
   i. civila koji su izgubili život ili nestali u vezi sa ratom ili drugim oblikom oružanog sukoba; i
   ii. boraca koji su izgubili život ili nestali u vezi sa ratom ili drugim oblikom oružanog sukoba;

(...) ovdje se govori 'civili koji su izgubili život ili nestali u vezi sa ratom ili drugim oblikom oružanog sukoba', mogao bi ići zarez (,) ***sa posebnim naglaskom na popisu žrtava djece.*** (Almin Škrijelj, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Odsjek za francuski jezik i književnost, Udruženje pravnika i Udruženje porodica poginulih boraca, Sarajevo, BiH, Regionalne konsultacije sa studentima i mladim znanstvenicima o nacrtu statuta REKOM, Zagreb, Hrvatska, 17. prosinac 2010.)

(d) da prikupi podatke o mestima zatvaranja u vezi sa ratom ili drugim oblikom oružanog sukoba, licima koja su protivpravno zatvarana, podvrgavana mučenju i nečovečnom postupanju, i izradi njihov sveobuhvatan popis uz zaštitu identiteta gde je to neophodno;

(e) [ALT. A: da istraži političke i društvene okolnosti koje su odlučujuće doprinele izbijanju ratova ili drugih oblika oružanog sukoba, kao i činjenju ratnih zločina i teških kršenja ljudskih prava];

[ALT. B: da istraži političke i društvene okolnosti koje su, počevši od 1980. godine, odlučujuće doprinele izbijanju ratova ili drugih oblika oružanog sukoba, kao i činjenju ratnih zločina i teških kršenja ljudskih prava];

(f) da održi javna slušanja žrtava i drugih lica o ratnim zločinima i teškim kršenjima ljudskih prava;

(g) da preporuči mere koje se odnose na sprečavanje ponavljanja kršenja ljudskih prava i na reparacije za žrtve; i

(...) kod zadataka, pod g), 'da preporuči mjere koje se odnose na sprečavanje ponavljanja kršenja ljudskih prava', mislim da bi tu komisija trebala da izradi ***čitav jedan set preporuka koji bi se odnosio prvenstveno na izmjene u obrazovnom programu. Konkretno mislim na istoriju,*** *gdje bi vrlo važno bilo da se uvedu promjene u tom obrazovnom programu.* (Edin Smailović, Filozofski fakultet Univerziteta u Ljubljani, postdiplomske studije, Bijelo Polje, Crna Gora, Regionalne konsultacije sa studentima i mladim znanstvenicima o nacrtu statuta REKOM, Zagreb, Hrvatska, 17. prosinac 2010.)

(h) da izradi, objavi i predstavi završni izveštaj na način koji će omogućiti da izveštaj dopre do što šireg kruga ljudi u državama na području nekadašnje Jugoslavije.

Član 14

Period i područje istraživanja

Komisija utvrđuje činjenice o ratnim zločinima i teškim kršenjima ljudskih prava izvršenim u periodu od 1. januara 1991. do 31. decembra 2001. godine u državama na prostoru nekadašnje SFRJ, i istražuje

> [ALT. A: političke i društvene okolnosti koje su odlučujuće doprinele izbijanju ratova ili drugih oblika oružanog sukoba, kao i činjenju ratnih zločina i teških kršenja ljudskih prava].
>
> [ALT. B: političke i društvene okolnosti koje su, počevši od 1980. godine, odlučujuće doprinele izbijanju ratova ili drugih oblika oružanog sukoba, kao i činjenju ratnih zločina i teških kršenja ljudskih prava].

(...) treba uzeti period ***od 1918****. Zašto to mislim? Zato što je tada nastala jedna država iz koje svi dolazimo, to je država Srba, Hrvata i Slovenaca koja je kasnije, '29., preimenovana u Jugoslaviju*. (Damir Nikočević, Fakultet političkih nauka, Herceg Novi, Crna Gora, Regionalne konsultacije sa studentima i mladim znanstvenicima o nacrtu statuta REKOM, Zagreb, Hrvatska, 17. prosinac 2010.)

Sada razgovaram sa kolegom do mene i mi vam predlažemo treću alternativu - izbrišite te dve alternative. ***Komisija ne sme da ima mandat da ocenjuje političke i društvene okolnosti.*** (Timčo Mucunski, Pravni fakultet *Justinijan Prvi*, Skoplje, Makedonija, Regionalne konsultacije sa studentima i mladim znanstvenicima o nacrtu statuta REKOM, Zagreb, Hrvatska, 17. prosinac 2010.)

(...) ***vremenski kontekst od 1980. [je] ispravan*** *i (...) jedino [je] on bitan za istraživanje tog konteksta. Zašto? Zato što pojedinci kreiraju zlo, a ne istorijske okolnosti*. (Edin Smailović, Filozofski fakultet Univerziteta u Ljubljani, postdiplomske studije, Bijelo Polje, Crna Gora, Regionalne konsultacije sa studentima i mladim znanstvenicima o nacrtu statuta REKOM, Zagreb, Hrvatska, 17. prosinac 2010.)

(...) imam jedan predlog da bi možda u okviru statuta komisije mogao da se napravi član kojim bi se komisiji dala obaveza da u određenom roku ***osnuje radno telo koje će se upravo baviti ovim pitanjem*** *[istraživanjem društvenih i političkih okolnosti]*. (Aleksandra Đorđević, Pravni fakultet Univerziteta u Nišu, Inicijativa mladih za ljudska prava, Beograd, Srbija, Regionalne konsultacije sa studentima i mladim znanstvenicima o nacrtu statuta REKOM, Zagreb, Hrvatska, 17. prosinac 2010.)

1980. godina zaista nije datum od kog treba krenuti nego da trebamo da se vratimo barem do ***'41.*** *iako će to biti dodatan posao za komisiju.* (Seid Burić, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, BiH, Regionalne konsultacije sa studentima i mladim znanstvenicima o nacrtu statuta REKOM, Zagreb, Hrvatska, 17. prosinac 2010.)

Član 15

Kršenja prava u nadležnosti Komisije

Komisija utvrđuje činjenice u vezi sa krivičnim delima protiv čovečnosti i protiv međunarodnog humanitarnog prava, kao i činjenice u vezi sa drugim teškim kršenjima ljudskih prava.

(...) smatram da ***ne treba da se povuče momenat 'ne ograničavaju se na,' baš zbog slučaja 'izbrisanih' u Sloveniji zato što njihov slučaj nije ni telesno niti psihofizički nehuman tretman prema njima,*** *već su jednostavno bili administrativno izbrisani i to se zavelo kako administrativna greška.* (Nataša Stamenković, Pravni fakultet *Justinijan Prvi*, Skoplje, Makedonija, Regionalne konsultacije sa studentima i mladim znanstvenicima o nacrtu statuta REKOM, Zagreb, Hrvatska, 17. prosinac 2010.)

(...) ***ratni zločini*** *šta su bili izbačeni, po meni* ***nisu trebali bit [izbačeni]****, kako je u više članaka to nabrajano i kako ima ratnih zločina koji u biti ne pripadaju ostalim nabrajanim zločinima iz alternative A, možda ne treba nabrajati sva ta djela ali po meni kao što je postojao bilo je puno bolje rješenje nego sada.* (Ana Oštir, Pravni fakultet Univerziteta u Ljubljani, Ljubljana, Slovenija, Regionalne konsultacije sa studentima i mladim znanstvenicima o nacrtu statuta REKOM, Zagreb, Hrvatska, 17. prosinac 2010.)

DEO VI - OVLAŠĆENJA KOMISIJE

- Član 16

Uzimanje izjava

1. Komisija uzima izjave o ratnim zločinima i teškim kršenjima ljudskih prava iz njene nadležnosti od žrtava, svedoka, predstavnika institucija i učinilaca.

2. Svaka osoba kojoj Komisija uputi poziv dužna je dati izjavu Komisiji. Izuzetno, žrtve daju izjave na dobrovoljnoj osnovi.

(...) ***komisija gubi veliki dio svoje vrednosti, ukoliko ne bi mogla da prisili svedoke na svedočenje****, osim žrtava naravno.* (Ivan Đurić, Akademija za diplomatiju i bezbednost, Beograd, Srbija, Regionalne konsultacije sa studentima i mladim znanstvenicima o nacrtu statuta REKOM, Zagreb, Hrvatska, 17. prosinac 2010.)

3. U slučaju da lice odbije da da izjavu Komisiji pozivajući se na zakonsku dužnost čuvanja tajnosti podataka, primenjuju se odredbe člana 11, stavovi 3 i 4, ovog Statuta.

4. Odredbe zakona o krivičnom postupku države ugovornice primenjuju se na pravo uskraćivanja davanja odgovora na pojedina pitanja i oslobađanje od dužnosti svedočenja i druga pitanja u vezi ispitivanja lica koja nisu uređena Statutom Komisije.

5. Na zahtev davaoca izjave, Komisija može omogućiti davanje izjave uz zaštitu identiteta.

6. Komisija može sa državama ugovornicama zaključiti posebne sporazume o načinu pozivanja lica iz stava 1. Ako to smatra za celishodno [HRV.: svrsishodno], Komisija može predložiti nadležnom sudu da u hitnom postupku odluči o primeni mera obezbeđenja prisustva lica, u skladu sa zakonom o krivičnom postupku države u kojoj lice ima prebivalište, odnosno boravište.

7. U toku i nakon davanja izjave Komisija će, prema potrebi, osigurati psihosocijalnu podršku žrtvi.

8. Komisija uzima izjave:

    a. u mestu prebivališta ili boravišta davaoca izjave;

    b. u kancelarijama Komisije;

    c. u diplomatsko-konzularnim predstavništvima država ugovornica, ukoliko se izjava uzima u trećim zemljama; i

    d. na teritoriji trećih država, ako to nije u suprotnosti sa zakonskim odredbama tih država, u slučajevima da žrtve, svedoci i ostala lica ne mogu dati izjave u konzulatima i ambasadama država ugovornica.

Član 19
Javna slušanja žrtava i drugih lica

1. Komisija održava javna slušanja na kojima žrtve govore o svojim stradanjima i stradanjima njima bliskih lica.

2. Javna slušanja obuhvataju i učinioce dela koja imaju karakter ratnog zločina ili teškog kršenja ljudskog prava, svedoke, kao i lica koja su pomogla žrtvama.

3. Davanje izjave na javnom slušanju je dobrovoljno.

4. Prilikom javnih slušanja Komisija može da primeni mere zaštite identiteta, kao i posebne mere zaštite psihičkog i fizičkog integriteta.

5. Elektronski mediji u državnom vlasništvu, odnosno javni servisi, na području nekadašnje SFRJ prenose, u integralnom ili skraćenom obliku, javna slušanja. Način prenosa javnih slušanja reguliše se sporazumom Komisije i javnih servisa. Komercijalni elektronski mediji imaju pravo da prenose javna slušanja, pod istim uslovima i po pravilima koja važe za medije u državnom vlasništvu, odnosno javne servise.

Javni servisi, odnosno nekada državni mediji su imali veliku ulogu u vrijeme ratnih dešavanja i u mojoj zemlji i u drugim zemljama, često negativnu, rijetko pozitivnu i zato bi baš ***bilo sada dobro da javni servisi imaju obavezu da prenose javna saslušanja.*** (Danilo Ajković, Pravni fakultet, Podgorica, Crna Gora, Regionalne konsultacije sa studentima i mladim znanstvenicima o nacrtu statuta REKOM, Zagreb, Hrvatska, 17. prosinac 2010.)

6. Javna slušanja se mogu održavati na različitim lokacijama.

Član 20

Održavanje tematskih sesija

1. Komisija može održati sesije o delovanju državnih institucija, političkih organizacija, kulturnih i naučnih ustanova, crkava i verskih zajednica, i medija uoči i u toku rata, odnosno drugog oblika oružanog sukoba, a u odnosu na činjenja ratnih zločina i teških kršenja ljudskih prava.

(...) ***'crkve i verske zajednice' treba da se pretvore samo u 'verske zajednice'****, zato što se u svim zemljama u regionu donosi zakon o verskim zajednicama, a ne za crkve i verske zajednice (...) da li je sa političkog aspekta po vama opravdano da se ulazi u* ***osudu crkava ili verskih zajednica****? To je po meni jedan opasan proces i* ***može da otvori Pandorinu kutiju***. (Timčo Mucunski, Pravni fakultet *Justinijan Prvi*, Skoplje, Makedonija, Regionalne konsultacije sa studentima i mladim znanstvenicima o nacrtu statuta REKOM, Zagreb, Hrvatska, 17. prosinac 2010.)

2. Elektronski mediji u državnom vlasništvu, odnosno javni servisi, na području nekadašnje SFRJ prenose, u integralnom ili skraćenom obliku, tematske sesije Komisije. Način prenosa reguliše se sporazumom Komisije i javnih servisa. Komercijalni elektronski mediji imaju pravo da prenose tematske sesije, pod istim uslovima i po pravilima koja važe za medije u državnom vlasništvu, odnosno javne servise.

3. Tematske sesije se mogu održavati na različitim lokacijama.

Član 23

Kriterijumi za izbor članova i članica

1. Član/članica Komisije je:

   (a) državljanin/državljanka države ugovornice;

(b) osoba visokih moralnih kvaliteta, od integriteta i ugleda, posvećena tolerantnom dijalogu i konstruktivnom rešavanju sporova, koja može uživati poverenje u svim državama ugovornicama, i,

(...) član 23., kaže - 'koja može uživati povjerenje u svim državama ugovornicama, a u izmjeni samo stoji koja uživa povjerenje.' Mislim da je jako teško naći osobu po tim kriterijumima i zato je možda bolje ***ostaviti 'može uživati'*** *jer pretpostavka je da osoba koja ima moralne kvalitete, osoba od integriteta i tako dalje može potencijalno uživati, a teško je naći osobu koja uživa povjerenje u svih šest država.* (Jovana Ramović, Pravni fakultet Univerziteta u Podgorici, Podgorica, Crna Gora, Regionalne konsultacije sa studentima i mladim znanstvenicima o nacrtu statuta REKOM, Zagreb, Hrvatska, 17. prosinac 2010.)

(...) ovde se govori da je osoba koja uživa povjerenje, ono što bih htio reći iz crnogorskog iskustva, mislim da bi bilo valjano ***dodati*** *koja uživa* ***'nepodijeljeno povjerenje'.*** (Edin Smailović, Filozofski fakultet Univerziteta u Ljubljani, postdiplomske studije, Bijelo Polje, Crna Gora, Regionalne konsultacije sa studentima i mladim znanstvenicima o nacrtu statuta REKOM, Zagreb, Hrvatska, 17. prosinac 2010.)

(c) osoba psiho-fizički sposobna za efikasno i kontinuirano obavljanje dužnosti člana/članice Komisije.

2. U državi ugovornici bira se najmanje jedna žena, odnosno najmanje jedan muškarac, za članicu/člana Komisije.

3. U državi ugovornici, prilikom izbora članova i članica Komisije, nastojaće se obezbediti etnički reprezentativan sastav Komisije, tako što će pored pripadnika/pripadnice najbrojnije etničke zajednice nastojati izabrati i jednog/jednu ili više pripadnika/pripadnica druge etničke zajednice, odnosno drugih etničkih zajednica u toj državi ugovornici.

Radi se o etničkom reprezentativnom sastavu komisije. Uzimam slučaj sa Makedonijom gde je predviđeno da ima dva predstavnika iz dve etničke zajednice. U Makedoniji živi više od dve etničke zajednice i zato predlažem ***da se stavi deo gde će predstavnici iz jedne zemlje trebati da uzmu u obzir žrtve iz svih etničkih zajednica u zemlji.*** (Miroslava Simonovska, Visoka škola za novinarstvo i za odnose sa javnošću, Skoplje, Makedonija, Regionalne konsultacije sa studentima i mladim znanstvenicima o nacrtu statuta REKOM, Zagreb, Hrvatska, 17. prosinac 2010.)

(...) riječ u članu 23., stav 3., - ***'nastojat će,'*** *ta riječ (...) ne bi trebala da stoji zato što nastojati znači i biti i ne biti (...) Tako da ta riječ bi se mogla* ***brisati***. (Almin Škrijelj, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Odsjek za francuski jezik i književnost, Udruženje pravnika i Udruženje porodica poginulih boraca, Sarajevo, BiH, Regionalne konsultacije sa studentima i mladim znanstvenicima o nacrtu statuta REKOM, Zagreb, Hrvatska, 17. prosinac 2010.)

4. Član/članica Komisije ne može biti osoba:

(a) koja je obavljala istaknutu političku funkciju u poslednje dve godine pre raspisivanja konkursa za izbor članova/članica Komisije ili u vreme koje obuhvata nadležnost Komisije;

(...) ***neko ko može da da ostavku danas, za dvije godine može da se uključi u REKOM****, na primjer, političar koji je bio aktivan tada i aktivan je i danas može da se uključi u REKOM,* ***a napravio je strašne zločine za vreme drubrovačkog ratišta.*** (Damir Nikočević, Fakultet političkih nauka, Herceg Novi, Crna Gora, Regionalne konsultacije sa studentima i mladim znanstvenicima o nacrtu statuta REKOM, Zagreb, Hrvatska, 17. prosinac 2010.)

(...) stavili ste ***'istaknuta politička funkcija'*** *(...) mislim da* ***treba se staviti mnogo precizniji termin****, razlika između politička funkcija i istaknuta politička funkcija je ogromna, mora biti preciznije jer iako kažete da nećete baš truditi se sve pravničke termine da stavljate, na to će se pozivati država kad inicijativa bude usvojena i moramo već unaprijed napraviti odbranu od toga.* (Jovana Ramović, Pravni fakultet Univerziteta u Podgorici, Podgorica, Crna Gora, Regionalne konsultacije sa studentima i mladim znanstvenicima o nacrtu statuta REKOM, Zagreb, Hrvatska, 17. prosinac 2010.)

(b) za koju postoji ozbiljna sumnja da je odgovorna za kršenje ljudskih prava i međunarodnog humanitarnog prava, ili da je podržavala, pomagala ili podsticala izvršenje takvih dela, ili da je doprinela nekažnjavanju za ta dela, ili da je blisko povezana sa osobom osuđenom, optuženom ili pod istragom za takva dela.

*(...) meni je ovde malo previše ono što je izneto da '***član komisije ne može da bude lice koje je usko povezano sa licem koje je osuđeno, okrivljeno ili ili je pod istragom za takvo delo.***' Mislim da je ovo jedan* ***srednjovekovni način ograničavanja toga ko će biti član****, zbog toga što iz objektivnih razloga neko može da bude usko povezan sa licem ali da ima dijametralno suprotne stavove i postupke od njega (...) da se zaštitimo od konflikta interesa može se predložiti da to lice bude izuzeto iz glasanja ili bilo kakvih delovanja.* (Neidentifikovani učesnik, Regionalne konsultacije sa studentima i mladim znanstvenicima o nacrtu statuta REKOM, Zagreb, Hrvatska, 17. prosinac 2010.)

(...) dosta loše rešenje jer se onda svako može pozivati da je ***neko isključen zbog tuđih svojstava***. (Danilo Ajković, Pravni fakultet, Podgorica, Crna Gora, Regionalne konsultacije sa studentima i mladim znanstvenicima o nacrtu statuta REKOM, Zagreb, Hrvatska, 17. prosinac 2010.)

(...) malo me plaši momenat ***da li bi žrtve zaista pristupile svedočenju ako vide pripadnike vojnih ili paravojnih struktura [kao članove REKOM]****, da li bi zaista zadržali stav o REKOM-u kao nezavisnom, neispolitizovanom [telu]*. (Nataša Stamenković, Pravni fakultet *Justinijan Prvi*, Skoplje, Makedonija, Regionalne konsultacije sa studentima i mladim znanstvenicima o nacrtu statuta REKOM, Zagreb, Hrvatska, 17. prosinac 2010.)

Član 26

Sastav i izbor selekcionih odbora

1. Selekcioni odbor u svakoj državi čini devet članova/članica, koji moraju ispunjavati kriterijume koji važe za izbor članova/članica Komisije, osim zabrane obavljanja političke funkcije u periodu od poslednje dve godine pre raspisivanja konkursa za izbor članova i članica Komisije i u periodu koji obuhvata nadležnost Komisije.

2. Članovi/članice selekcionog odbora ne mogu se kandidovati za članstvo u Komisiji.

3. Tri člana/članice selekcionog odbora imenuje ministar nadležan za ljudska prava, uz saglasnost skupštinskog odbora ili komisije nadležne za ljudska prava ili međunacionalne odnose.

4. Tri člana/članice selekcionog odbora biraju članovi i članice Koalicije za REKOM u državi ugovornici.

5. Prvih šest članova/članica selekcionog odbora imenuju se, odnosno biraju, na osnovu stava 3 i stava 4 ovog člana, u roku od 45 dana od dana poslednje ratifikacije međunarodnog ugovora o osnivanju Komisije.

6. Nadležni ministar proglašava izbor šestoro članova i članica selekcionog odbora i u roku od 8 dana raspisuje konkurs za izbor preostalo troje članova/članica odbora.

7. Prethodno imenovanih, odnosno izabranih, šestoro članova/članica odbora nastojaće da izaberu preostala tri člana/članice odbora konsenzusom, a ako to ne bude moguće onda većinom glasova.

8. Nadležni ministar, Koalicija za REKOM i članovi/članice selekcionog odbora imenovani i izabrani na osnovu stavova 3 i 4 ovog člana obezbediće da najmanje trećinu članstva odbora čine žene, odnosno muškarci, i nastojaće da obezbede da trećinu članstva čine predstavnici/predstavnice udruženja žrtava, uključujući i udruženja žrtava koja nisu članice Koalicije za REKOM, pod uslovom da su registrovana najmanje tri godine pre potpisivanja ugovora o osnivanju Komisije.

Zbog čega je obavezna rodna ravnopravnost *i zašto joj se daje prednost u odnosu na ove stvari koje se meni čine važnijim, odnosno da tu budu predstavnici udruženja žrtava ili manjinskog naroda?* (Ivan Đurić, Akademija za diplomatiju i bezbednost, Beograd, Srbija, Regionalne konsultacije sa studentima i mladim znanstvenicima o nacrtu statuta REKOM, Zagreb, Hrvatska, 17. prosinac 2010.)

9. Nadležni ministar proglašava izbor selekcionog odbora i obezbeđuje uslove za njegov rad.

10. Selekcionim odborom predsedava najstariji/a član/članica, koji zakazuje konstitutivnu sednicu u roku od 45 dana od dana raspisivanja konkursa iz stava 6 ovog člana.

Član 27

Izbor kandidata/kandidatkinja za članstvo u Komisiji od strane selekcionih odbora

1. Selekcioni odbor u svakoj državi u roku od 8 dana od dana održavanja konstitutivne sednice raspisuje konkurs za izbor članova i članica Komisije u trajanju od 30 dana.

2. U roku od 8 dana od dana zatvaranja konkursa, selekcioni odbor na internet stranici nadležnog ministarstva iz člana 26, stav 3, objavljuje:

   (a) ukupan broj prispelih kandidatura;

   (b) spisak imena kandidata/kandidatkinja čije su kandidature odbačene jer nisu sadržale informacije zahtevane konkursom u pogledu ispunjavanja kriterijuma predviđenih u članu 23 Statuta; i

   (c) spisak imena kandidata/kandidatkinja čije će kandidature razmatrati.

3. Selekcioni odbor može odlučiti da intervjuiše sve ili pojedine kandidate/kandidatkinje. Intervjui su otvoreni za javnost.

*(...) mislim da bi **selekcioni odbor morao da intervjuiše** sve (...) [kandidate] baš zbog umješanosti države u izbor.* (Jovana Ramović, Pravni fakultet Univerziteta u Podgorici, Podgorica, Crna Gora, Regionalne konsultacije sa studentima i mladim znanstvenicima o nacrtu statuta REKOM, Zagreb, Hrvatska, 17. prosinac 2010.)

4. Selekcioni odbor može zahtevati informacije o kandidatu/kandidatkinji od državnih organa i javnih ustanova, a oni su dužni da na taj zahtev odgovore hitno.

5. Selekcioni odbor će nastojati da sve odluke donosi jednoglasno, a u slučaju kada je konsenzus nemoguće postići, odlučiće većinom od 5 članova/članica.

6. Selekcioni odbor ocenjuje ispunjavanje uslova kandidata/kandidatkinja čije je kandidature uzeo u razmatranje i sužava izbor na listu koja sadrži dva do tri puta veći broj kandidata i kandidatkinja od broja članova i članica Komisije koji se biraju u državi ugovornici.

7. U roku od 40 dana od dana zatvaranja konkursa, Selekcioni odbor objavljuje listu kandidata/kandidatkinja i dostavlja je istog dana predsedniku/predsedništvu države ugovornice.

(...) svaka skupština ili zakonodavno telo zemalja koje će perspektivno postati potpisnice imaju ***stalne komitete za ljudska prava****. Moj predlog je da* ***od tih stalnih komiteta proizađu predlozi za članove, a zatim u skupštini ti članovi da budu izabrani*** *preko toga što mi u Republici Makedoniji koristimo (...)* ***Badenterov sistem*** *ili metod nazvan po poznatom ustavnom sudiji iz Francuske Robert Badenter, koji znači duplu dvotrećinsku većinu.* ***Dvotrećinska većina*** *za celo zakonodavno telo [komitet] i dodatna dvotrećinska većina iz samog zakonodavnog tela. Moj predlog proizlazi iz regulatornih agencija koje se u najvećoj meri biraju dvotrećinskom većinom koja istovremeno obezbeđuje objektivnost i političku saglasnost. U okviru ovog procesa smatram da je* ***politička saglasnost krucijalna****.* (Timčo Mucunski, Pravni fakultet *Justinijan Prvi*, Skoplje, Makedonija, Regionalne konsultacije sa studentima i mladim znanstvenicima o nacrtu statuta REKOM, Zagreb, Hrvatska, 17. prosinac 2010.)

Član 28

Izbor članova i članica Komisije od strane predsednika/predsedništva država ugovornica

1. Predsednik/predsedništvo države ugovornice vrši konačan izbor članova i članica Komisije koji se biraju u državi ugovornici između kandidata i kandidatkinja sa liste koju mu dostavi selekcioni odbor.

2. Predsednici/predsedništvo država ugovornica obavestiće jedni druge o svojim izborima tridesetog dana od dana kada im selekcioni odbori dostave liste kandidata, pre nego što o tome obaveste javnost.

3. Predsednici/predsedništvo država ugovornica objavljuju imena članova i članica Komisije petnaestog dana od dana kada svi prime obaveštenja iz stava 2 ovog člana.

(...) povodom izbora članova komisije, mislim da itekako ***trebaju biti izabrani u parlamentu****, a ne od predsjednika iz razloga što je parlament zakonodavna vlast i nju su izabrali direktno glasači i iz tih razloga smatram da bi izbor u parlamentu bio daleko bolji.* (Edin Smailović, Filozofski fakultet Univerziteta u Ljubljani, postdiplomske studije, Bijelo Polje, Crna Gora, Regionalne konsultacije sa studentima i mladim znanstvenicima o nacrtu statuta REKOM, Zagreb, Hrvatska, 17. prosinac 2010.)

Član 30

Izbor predsedavajućeg/predsedavajuće i usvajanje Poslovnika

1. Članovi i članice Komisije biraju predsedavajućeg člana/predsedavajuću članicu i usvajaju Poslovnik o radu Komisije u roku od 60 dana od konstitutivne sednice.

2. Članovi i članice Komisije mogu odlučiti da se funkcija predsedavajućeg/predsedavajuće ograniči na određeni vremenski period.

(...) član 30. jeste 'članovi i članice komisije mogu odlučiti da se funkcija predsjedavajućeg ograniči na određeni vremenski period,' mislim da ne treba da stoji 'mogu odlučiti' već da treba to odmah ograničiti, prosto jer je to osoba koja će uvijek istupati u ime same komisije i možda ***treba ograničiti period tog mandata.*** (Danilo Ajković, Pravni fakultet, Podgorica, Crna Gora, Regionalne konsultacije sa studentima i mladim znanstvenicima o nacrtu statuta REKOM, Zagreb, Hrvatska, 17. prosinac 2010.)

Član 31

Član 31

Kvorum i odlučivanje

1. Kvorum za rad Komisije postoji kada je prisutno najmanje 14 članova i članica Komisije.

2. Komisija nastoji da sve odluke donosi jednoglasno, a kada je konsenzus nemoguće postići, najmanje 14 članova/članica mora se saglasiti za donošenje odluke.

3. Komisija može odlučiti da je za usvajanje proceduralne odluke dovoljna saglasnost proste većine svih članova i članica.

(...) predvideli ste da kvorum za rad komisije bude najmanje 14 članova. To znači da on može da funkcioniše i bez prisustva cele jedne države, predstavnika te države (...) moj predlog vam je da postoji jedna kvalificirana većina, ako hoćete možete ostaviti ove dve trećine (...) sa dodatkom ***da prisustvuje najmanje po jedan član iz [svake] države.*** (Boban Misoski, Pravni fakultet, Univerzitet *Kiril i Metod*, Skoplje, Makedonija, Regionalne konsultacije sa studentima i mladim znanstvenicima o nacrtu statuta REKOM, Zagreb, Hrvatska, 17. prosinac 2010.)

Član 39

Kancelarije Komisije u državama ugovornicama

1. Komisija uspostavlja kancelarije u državama ugovornicama i, na predlog Izvršnog sekretara, imenuje i razrešava osobe na njihovom čelu.

2. Kancelarije u državama ugovornicama imaju pravo da, u konsultaciji sa Izvršnim sekretarijatom, osnivaju mobilne istražne timove i područne kancelarije u drugim mestima na teritoriji države ugovornice te da imenuju i razrešavaju šefove timova, odnosno područnih kancelarija.

3. Na predlog Izvršnog sekretara, Komisija može da osnuje mobilni istražni tim, sa ovlašćenjem da prikuplja podatke u bilo kojoj od država ugovornica.

4. Zaposleni i saradnici u kancelarijama u državama ugovornicama i timovima angažuju se bez obzira na državljanstvo.

(...) mislim da bi bilo praktično ***da u svim*** *(...)* ***[kancelarijama]*** *(...)* ***budu uključeni ljudi iz različitih država***. (Edin Smailović, Filozofski fakultet Univerziteta u Ljubljani, postdiplomske studije, Bijelo Polje, Crna Gora, Regionalne konsultacije sa studentima i mladim znanstvenicima o nacrtu statuta REKOM, Zagreb, Hrvatska, 17. prosinac 2010.)

Član 44

Sadržaj završnog izveštaja

1. Završni izveštaj uključuje uvod, relevantne činjenice o ratnim zločinima i teškim kršenjima ljudskih prava, spisak ljudskih gubitaka, spisak nestalih osoba, spisak mesta zatočenja, i preporuke.

2. Preporuke se, između ostalog, odnose na:

   (a) daljnje korake država potpisnica ka unapređenju poverenja među državama i zajednicama na području nekadašnje Jugoslavije;

   (b) odgovarajući model materijalnih i simboličkih reparacija, način za reformu institucija i mehanizme kojima se obezbeđuje integracija utvrđenih činjenica u obrazovne sisteme država ugovornica;

   (c) način praćenja primene preporuka Komisije, a što može uključiti i predlog osnivanja posebnog mehanizma za ostvarivanje te svrhe.

[komisija] bi mogla dati preporuku, kao što već postoji inicijativa za pisanje zajedničkog udžbenika istorije na nivou celog Balkana, ***da se faktografija koja će se utvrditi u mandatu rada komisije mora uneti u udžbenike istorije.*** *Interpretacija je nešto sasvim drugo, ali faktografija bi trebalo da bude jednaka za sve.* (Renata Eremić, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Beogradu, postdiplomske Mirovne studije, Zrenjanin, Srbija, Regionalne konsultacije sa

studentima i mladim znanstvenicima o nacrtu statuta REKOM, Zagreb, Hrvatska, 17. prosinac 2010.)

Član 45
Nalazi o učiniocima

1. Komisija ima ovlašćenje da u završnom izveštaju utvrdi da prikupljene činjenice ukazuju na to da je određeno lice učinilo ratni zločin odnosno teško kršenje ljudskih prava. Takav nalaz nema efekat sudske presude, niti prejudicira odluku suda u slučaju krivičnog gonjenja.

2. U završnom izveštaju, Komisija ne može da donese nalaz protiv nekog lica ako nije preuzela sve razumne korake da:

   (a) obavesti to lice o svojoj nameri da donese nepovoljan nalaz;

   (b) saopšti tom licu sadržaj nalaza, podatke na osnovu kog se nalaz donosi, i razloge na kojima je nalaz zasnovan; i

   (d) pruži tom licu mogućnost da u razumnom roku odgovori na predloženi nalaz.

(...) ukoliko određena osoba nema mogućnost da odgovori na ovaj nalaz, kako onda ovo da se učini, jer ***šta ako je neko umro****, kao što ste vi naveli primjer gospodina Miloševića*. (Danilo Ajković, Pravni fakultet, Podgorica, Crna Gora, Regionalne konsultacije sa studentima i mladim znanstvenicima o nacrtu statuta REKOM, Zagreb, Hrvatska, 17. prosinac 2010.)

Što se tiče člana 45. tu moramo biti jako obazrivi jer ***ne možemo rušiti jedan od osnovnih principa prava da se osobi ne može suditi dva puta za isto krivično djelo****, možda bi mogla* ***moralna sankcija da se utvrdi za te prestupnike***. (Jovana Ramović, Pravni fakultet Univerziteta u Podgorici, Podgorica, Crna Gora, Regionalne konsultacije sa studentima i mladim znanstvenicima o nacrtu statuta REKOM, Zagreb, Hrvatska, 17. prosinac 2010.)

3. [ALT. A: U pogledu slučajeva koji su procesuirani u prisustvu optuženog, pred međunarodnim ili domaćim sudom, Komisija će u završnom izveštaju uputiti na odgovarajuću presudu.]

   [ALT. B: U pogledu slučajeva koji su procesuirani u prisustvu optuženog, pred međunarodnim ili domaćim sudom, Komisija može u završnom izveštaju uputiti na odgovarajuću presudu.]

Član 46
Obaveza parlamenata i vlada da razmotre završni izveštaj

1. Nakon objavljivanja završnog izveštaja, predsednik/predsedništvo svake države ugovornice dostavlja izveštaj predsedniku parlamenata. U roku od mesec dana nakon primanja izveštaja, predsednik parlamenta saziva posebnu sednicu parlamenta radi razmatranja nalaza i preporuka iz izveštaja. Na sednici učestvuje i jedan ili više članova Komisije.

2. U roku od 6 meseci nakon objavljivanja završnog izveštaja Komisije, vlada u svakoj državi ugovornici usvaja i objavljuje u službenom listu države ugovornice stav o sprovođenju preporuka.

3. U razumnom roku nakon odgovora vlade iz stava 2 ovog člana, predsednik parlamenta u svakoj državi ugovornici saziva specijalnu sednicu parlamenta radi razmatranja odgovora vlade i mogućeg angažovanja parlamenta u cilju sprovođenja preporuka Komisije.

(...) ***izveštaj komisije****, već kad ju osnivaju države,* ***mora biti obavezujuće za države****, znači da se uvede klauzula da* ***nalazi do kojih dođe komisija moraju biti usvojeni u parlamentu*** *jer samo na takav način dobićete zakonsku zaštitu.* (Edin Smailović, Filozofski fakultet Univerziteta u Ljubljani, postdiplomske studije, Bijelo Polje, Crna Gora, Regionalne konsultacije sa studentima i mladim znanstvenicima o nacrtu statuta REKOM, Zagreb, Hrvatska, 17. prosinac 2010.)